

SvD PERFECT GUIDE

Ett weekendmagasin från Svenska Dagbladet
Lördagen den 7 juni 2025, Nr 21

PORTRÄTTET:

Keith McNallys
revolutionerande
krogimperium

Parkas, läderkjol, slips – här är plaggen
som sätter sommarstilen på nolltid

FULL FART FRAMÅT

Resor

Renoverade 1950-talsmotell lockar numera en ny och nostalgitörstande generation Foto: Stella Pictures

Motellen gör comeback – ett sekel efter starten

För 100 år sedan öppnade världens första motell i Kalifornien. Idag har boendeformen väckts till liv igen – med retrocharm och unika upplevelser.

Hotell och gästhus har funnits i tusentals år. Men arkitekten Arthur Heineman skapade en helt ny typ av boende när han sommaren 1925 öppnade världens första motorhotell – eller motell, kort och gott – i San Luis Obispo, Kalifornien. Hans spanskinspirerade Milestone Mo-Tel var ett smart svar på den växande bilismens behov. Rummen kostade 1,25 dollar natten och inkluderade garage, varm dusch och heltäckningsmattor – en lyx för sin tid.

Succén var emellertid inte omedelbar och Heineman lyckades aldrig skapa sin planerade motellkedja. Men tids nog hittade hans koncept till en bilsemesterstuga medelklass, och under efterkrigsåren blev motellen allt vanligare längs amerikanska landsvägar och highways. De var ofta familjeägda och låg i långsträckt byggnader med egen bilplats vid varje dörr och skyltar som lyste i neon. Vissa erbjöd pool, lekplats och restaurang, medan andra marknadsförde sig med teman som western, rymd eller tropiska miljöer. Motellen blev lika mycket del av semesterupplevelsen som själva resan, och under glansdagarna på 1960-talet fanns över 60 000 motell i USA.

"Vi valde alltid motell med pool och glassautomat", berättar en familj i boken "The rise, demise and reprise of America's motels". Även i Sverige tog trenden fart.

Det första svenska motellet, IC Motell, öppnade 1952 i Njurunda söder om Sundsvall. Anläggningen låg intill dåvarande riksväg 13 och kombinerade bensinstation, bilservice, kiosk och enklare boende. Några år senare kom de första städer motellen i amerikansk stil med fristående rum i rader och bilen parkerad direkt utanför. Shells satsning Gyllene Ratten, invigd 1957 vid nuvarande E4 i Fruängen, blev ett landmärke för trafikanter med bar, grill och designinredning från NK. Svenska Dagbladet utnämnde det till "framtidens vägböende".

Under 1960- och 70-talet breddades det svenska motellkonceptet. OK satsade på motorhotell i större städer med faciliteter för dans, friluftsliv och familjesemestrar. Även IKEA hakade på trenden och lät bygga ett motell i Ålmhult med pool, altaner och ljusst inredda rum – allt enligt amerikansk förebild.

"Det ska kännas som att semester i Kalifornien, fast i Småland", förkunnade Ingvar Kamprad under sitt invigningstal på motellens tak.

På 1980-talet hade OK vuxit till Sveriges fjärde största hotellkedja med ett 40-tal anläggningar. Den snabba urbaniseringen och bilismens framväxt gjorde motellen till en naturlig del av semestern – inte minst för familjer på väg mot fjällen eller kusten. En broschyr från 80-talet beskriver motellen som "ett andra hem" för den moderna familjen.

Men någonstans "på vägen" förlorade motellen sin glans. Nya motorleder byggdes förbi småorterna, och vägkrogar och budget-

hotell tog över motellens roll. Digital bokning och krav på moderna faciliteter gynnade hotellkedjor med starka varumärken, medan allt fler klassiska motell stängdes eller förföll. Samtidigt förändrades resmönstren: flyg, charter och weekendresor lockade bort från vägarna.

Det var dock för tidigt att räkna ut motellen. Trender går i cykler och dagens vurm för vintage och nostalgi har lett till att motellen fått kultstatus. Inte minst i Kalifornien där renoverade 1950-talsmotell blivit Instagramfavoriter för en ny generation som väljer bort strömlinjeformade hotellkedjor för unika boenden.

Parallellt med renoveringar öppnar också nya motell. I Storbritannien har lyxhotellkedjan Soho House lanserat den retrodoftande vägmotellkedjan Mollie's Motel & Diner. Och så sent som i förra veckan meddelade Petter Stordalens hotellkedja Strawberry att man i höst öppnar Stopover utanför Falkenberg, det första av tjugo planerade väghotell längs Sveriges motorvägar och knutpunkter.

– Vi insåg att det var länge sedan någon tänkte nytt kring väghotell. Stopover är vår lösning för framtidens resande, säger Stopovers driftschef Pernilla Bergendahl.

Världens första motell må ha rivits 1991, men idén lever i allra högsta grad vidare vidare. Grattis på 100-årsdagen!

Jan Ekholm
jan.ekholm@svd.se

Helsingfors konstmuseum. Foto: Maija Toivanen

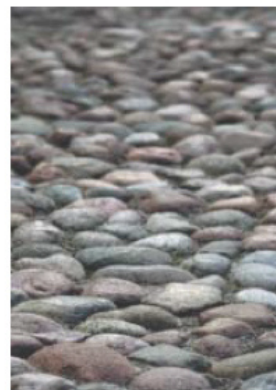
Sommarens kultursatsningar tar plats i Helsingfors

Kulturintresserade har mycket att se fram emot i Helsingfors denna sommar. I Alvar Aaltos arkitektoniska landmärke Finlandiahuset, som åter öppnade för allmänheten i vintras, invigdes i veckan den multisen-soriska utställningen "Finlandia exhibition". Här ges en levande inblick i Aaltos liv och arbete med hjälp av ikoniska byggnadsverk och personliga

berättelser. Samtidigt är det också en berättelse om finländsk identitet och kreativitet.

Idag invigs dessutom den tredje Helsingforsbiennalen på ön Skanslandet, i Esplanadparken samt på Helsingfors konstmuseum. Årets upplaga presenterar verk av 37 konstnärer från 30 olika länder, och flera av verken är gjorda specifikt för biennalen.

Svd

Brygge håller tummarna för laglydiga turister i sommar.

Foto: Janerik Henriksson/TT

Problem med stenstöld i medeltidsstad

Cirka 70 kullerstenar stjäls varje månad i Brygge av klä-fingriga turister som vill ta med sig ett minne av medeltidsstaden.

Försvunna kullerstenar har blivit ett växande problem i den belgiska pörlan, som på senare år brottats med överturism. Nu väddar stadens styrande till turister att visa respekt.

I annat fall kommer man att börja bötfälla.

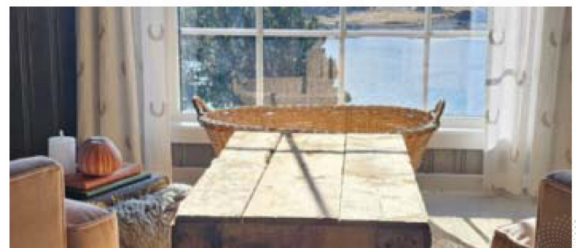
Svd

Magisk ensamhet i Norges mest isolerade semesterboende

Den som längtar efter en semester i total stillhet behöver inte leta längre. På en enslig ö utanför Nusfjord i Lofoten hitas The Isolated Fisherman's Cabin som på alla vis lever upp till sitt namn. Norges kanske mest isolerade stuga nås med rib-båt och väl på plats väntar ett liv utan internet och gran-

nar, med utsikt över berg, hav och örnar. Skönheten är emellertid inte begränsad till utsidan; den smakfullt inredda stugan ser ut att vara hämtad direkt från ett inredningsmagasin och är utrustad med modernt kök och eldplats. Maten tar man med sig själv. nusfjord.com

Svd

Kabinen lever upp till sitt namn. Foto: Pressbild